

Pro Hanhikivi ry.
Laitatie 14,
86110 Parhalahi
pro.hanhikivi@omanetti.fi

29.10.2009

Maakuntahallitus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Kauppurienukatu 8 A
90100 Oulu

Lausuntopyyntö 28.9.2009 Hanhikiven
ydinvoimamaakuntakaavan ehdotuksesta.

PRO HANHIKIVI RY:N LAUSUNTO HANHIKIVEN YDINVOIMAMAAKUNTAKAAVAN EHDOTUKSESTA

Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntahallitus on käynnistänyt maakuntakaavan muutoksen laatimisen Hanhikiven alueelle suunniteltua ydinvoimalaitosta varten Pyhäjoen kunnan, Raahen kaupungin ja Fennovoima Oy:n aloitteiden pohjalta. Kaavaehdotuksesta on pyydetty lausunto myös Pro Hanhikivi ry:ltä.

Lausunnossaan Pro Hanhikivi toteaa seuraavaa:
Kaavoitus ydinvoimalaa varten aloitettiin tutkimatta ja harkitsematta perusteita, jolla Fennovoima pyrkii valtaamaan alueita ydinvoimalahankkeitaan varten kolmella eri paikkakunnalla Suomessa ja harkitsematta, onko Pyhäjoen Hanhikivi alkuunkaan sovelias paikka Fennovoiman hankkeelle. Kaavatyön aloittaminen on kuitenkin leimannut Pyhäjoen kunnan ja Parhalahden kylätaajaman ydinvoima-alueeksi ja antanut ydinvoimayhtiölle mahdollisuuden toteuttaa suunnitelmiaan alueella, vaikka Fennovoiman laitosta ei Hanhikiven alueelle ikinä rakennettaisi.

Olemme kaavaprosessin yhteydessä saaneet nähtäväksi Fennovoiman teettämän YVA-selvityksen ja PAP-hakemuksen tausta- ja tutkimusaineistoa, jota on myös käytetty maakuntakaavan lähdeaineistona ja perustana. Raportteja ja tausta-aineistoa on paljon, mutta jo vähäinen tutustumnen niihin osoittaa, että hankkeesta laadittuun YVA-arviointiselostukseen (Fennovoima 2009. Ydinvoimalaitoksen periaatepäätöshakemus, Liite 3A) on otettu tausta-aineistoista mukaan lähinnä ydinvoimalahanketta tukevat tutkimustulokset ja hankkeen kannalta negatiivisia tuloksia ei ole huomioitu tai on huomioitu vain valikoidusti. Toteamamme, että YVA:n pohjana olleet tutkimusraportit ja kaikki liiteaineisto olisi pitänyt olla saatavilla jo siinä vaiheessa, kun varsinainen YVA-arviointiselostus ja PAP-hakemus olivat lausuntokierroksella. YVA- ja PAP-lausunnot on annettu ja päätökset tehty puutteellisin tiedoin.

Lisäksi kaavaehdotuksen lausuntoaika on osoittautunut aivan liian lyhyeksi ottaen huomioon maakuntakaavan laajan tausta-aineiston, johon perehtyminen olisi vaatinut viikkojen täysipäivästä työtä usealta asiantuntijalta.

Näin ollen olemme valitettavasti pystyneet läpikäymään ja keskittymään vain osaan laajasta kokonaisuudesta ja lausuntomme sisältö on sen mukainen.

Vuonna 2000 voimaan tulleeseen maankäyttö- ja rakennuslakiin kirjattu velvoite asukkaiden ja kansalaisten kuulemisesta ei lain ajatuksen mukaan tule olla pelkkä muodollisuus. Ajatuksena tulee MRL:n mukaisesti olla kansalaisten osallistuminen maankäytön suunnitteluun. Mikäli ihmisille lain velvoitteen täyttämiseksi annetaan vain mahdollisuus sanoa mielipiteensä, mutta kaavoittaja jättää mielipiteet huomioimatta kaavaa laatiessaan, ei MRL:n mukainen tavoite toteudu. Maankäytön suunnittelu, mm. maakuntakaavoitus koskettaa monin tavoin ja pitkävaikutteisesti ihmisten arkea, elämänlaatua ja hyvinvointia. Kaavoitusprosessin ei siksi tule edetä ottamatta huomioon kaavoitettavan alueen asukkaiden ja muiden vaikutusalueen ihmisten mielipiteet.

1.2 Ydinvoimamaakuntakaavan tarkoitus ja tavoitteet

Ydinvoimalahankkeen tarkoituksena on varautua kasvavaan energiatarpeeseen ja vähentää Suomen riippuvuutta tuontisähköstä. Valtioneuvoston marraskuussa 2008 hyväksymässä pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiassa, jonka eduskunta on käsitellyt kesäkuussa 2009, varaudutaan ydinvoiman lisärakentamiseen. Strategian mukaan päästöjä aiheuttavaa lauhdutusvoimakapasiteettia tulee korvata päästöttömällä kapasiteetilla. Rakenteilla olevat voimalat huomioon ottaen uutta kapasiteettia tarvittaisiin 2000 MW eli yhden suuren ydinvoimalan verran. Taloudellisen taantuman vuoksi teollisuuden sähkönkulutus on laskenut, ja keväällä 2009 sähkön kokonaiskulutus oli n. 11 % pienempi kuin edellisenä vuonna. TEM on tarkistamassa sähkönkulutusennusteitaan vuodelle 2020. Energiateollisuus ry:n mukaan mm. lähivuosikymmeninä poistuvien voimalaitosten korvaaminen aiheuttaa kuitenkin jopa strategiassa esitettyä suuremman lisärakentamisen tarpeen, vuoteen 2030 mennessä 6000 – 7000 MW.

Valtioneuvoston tuore (15.10.2009) energia- ja ilmastopoliittinen selonteko osoittaa, ettei ydinvoiman lisärakentamiseen ole pakottavaa tarvetta, vaan tulevien vuosikymmenten energian tarve sekä tarve vähentää fossiililla polttoaineilla tuotettua energiakapasiteettia ja vastaavasti lisätä uusiutuvan energiantuotannon osuutta, on saavutettavissa ilman uutta ydinvoimaa.

Arviot valtakunnallisesta energiankulutuksesta ovat Energiateollisuus ry:n laskelmissa vanhentuneita. Mm. Metsäntutkimuslaitoksen (Metla) viime keväänä maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä laatima arvio metsäteollisuuden todennäköisestä tulevasta tuotannosta ja sähkön käytöstä osoittaa tulevaisuuteen olevan syntymässä pelkästään metsäteollisuuden osalta 15 tWh:n vähennyksen sähkönkulutukseen. Tämä säästyvä energiamäärä on suurempi kuin kaikkien kotitalouksien yhteenlaskettu sähkönkäyttö ja myös suurempi kuin yhden ydinvoimalareaktorin tai tuhannen tuulivoimalan tuotantokapasiteetti.

On selvää, että muutama vuosi sitten laadittuja energiaskenaarioita on arvioitava uudelleen, eikä Energiateollisuus ry:n tuoreinkaan (28.10.2009) julkistettu arvio teollisuuden tulevasta energiankulutuksesta perustu muuhun kuin Energiateollisuus ry:n omien tavoitteiden mukaiseen rajuun ydinvoimalobbaukseen. Teollisuudessa tapahtuvat rakennemuutokset näyttävät kuitenkin pysyväisluonteisilta, mikä tulee varsin selvästi heijastumaan sähkönkulutuksen vähenemiseen. Toki

taloustaantumien jälkeen sähkönkulutuksessa tapahtuu kasvua, mutta tämä kasvu lähtee tasolta, joka on kymmenyksen pienempi kuin sähkönkulutuksen huippuvuonna 2007. Jos hallituksen ilmasto- ja energiastrategian sähkönkulutuksen arviosta vuodelle 2020 (98 tWh) vähennetään Metlan laskema metsäteollisuuden energiankulutuksen vähenemä (15 tWh), päädytään vuonna 2020 vain 83 tWh:in, eli huomattavaan laskuun. Metlan arvio on laadittu metsäteollisuuden kannalta optimistisessa valossa, joten todellinen sähkönkulutuksen vähenemä metsäteollisuuden osalta voi olla suurempikin. Tämän lisäksi on huomioitava, että hallituksen strategia sisältää voimakkaita energiansäästötoimia, joihin on sitouduttu myös EU:n tasolla. Vuonna 2009 on työ- ja elinkeinoministeriön mietinnön mukaan säästöä saatu aikaan 6 tWh. Ennen pitkää Suomi tulee olemaan tilanteessa, jossa sähkön käytön kasvu lakkaa, kuten on tapahtunut mm. Ruotsissa jo noin 20 vuotta sitten.

Hallituksen ilmasto ja energiastrategian sekä EU:n energia- ja ilmastopakettien hyväksyessään eduskunta hyväksyi viime keväänä myös velvoitteita uusiutuvan energiantuotannon osuuden voimakkaasta kasvattamisesta sekä hallituksen linjauksen siitä, ettei ydinvoimaa rakenneta Suomeen sähkön pysyvää vientiä varten. Mikäli markkinoille tulee suuri määrä uutta ydinvoimasähköä, uusiutuvan energian kilpailukyky ja asema energiainmarkkinoilla heikkenee selvästi. Toisaalta, mikäli markkinoille tulee energiankulutuksen arvioihin nähden huomattavan suuri kapasiteetti uutta ydinvoimasähköä, tulee myös hallituksen ja eduskunnan sitoumuksien vastainen ydinsähkön vienti todennäköiseksi energiainmarkkinatilanteeksi.

Fennovoiman ydinvoimalahanke ei estä sähkön tuontia, eikä välttämättä vähennä tuontisähkön osuutta. Muut sähköyhtiöt eivät ole sitoutuneet tuontisähkön vähentämiseen Fennovoiman hankkeen myötä. Fennovoiman hanke ei määrää muiden yhtiöiden sähkön hankintaa, eikä sitä etteivätkö nykyisin sähköä tuovat yhtiöt toisi sähköä jatkossakin, mikäli se on edullisempaa esimerkiksi Venäjältä. Fennovoimaa ei myöskään voitane velvoittaa tuottamaan sähköä vain Suomen tarpeisiin, koska yhtiön yksi suuri osakas on saksalainen E.ON.

Julkisuudessa on voimakkaasti otettu kantaa useamman kuin yhden laitoksen rakentamisluvan puolesta, joka osoittaa selkeästi, että kyseessä ei ole ensinkään riippuvuus tuontisähköstä, vaan muiden maiden riippuvuus mahdollisesti Suomessa tuotetusta ydinsähköstä.

Hanhikiven maakuntakaavoituksen tehtävänä on:

- *tutkia* sähköteholtaan noin 1 500 – 2 500 MW:n suuruisen ydinvoimalaitoksen alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä Hanhikiven alueella Pyhäjoella ja Raahessa
- osoittaa yleispiirteisesti ydinvoimalaitoksen sijoittuminen alueelle.
- osoittaa yleispiirteisesti voimalaitoksen toiminnalle välttämättömät voimajohtokäytävät sekä liikenneyhteyksien sijoittuminen alueelle
- osoittaa ydinvoimalaitoksen toiminnan kannalta tarpeelliset suojavyöhykkeet
- tarvittaessa *ratkaista* lisäksi alueen muuta maankäyttöä yhdyskuntarakenteen sekä luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla
- *tulkita* aluetta ja hanketta koskevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita
- ohjata alueen yleis- ja asemakaavoitusta

Tavoitteena siis on *tutkia*, mutta tutkimustuloksesta riippumatta, osoittaa ydinvoimalaitoksen sijoittuminen, yhteydet, suojavyöhykkeet ja ohjata alueen yleis- ja asemakaavoitusta ydinvoimalan tarpeisiin. On lähtökohtaisesti väärin olettaa ennen tutkimista, että hanke ylipäättään on toteutuskelpoinen. Lisäksi kaavoituksen tehtävä ei voi olla aluetta ja hanketta koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden *tulkitseminen*, alueidenkäyttötavoitteiden tarkastelu siitä näkökulmasta, onko kaavaehdotus em. tavoitteiden mukainen ja siten toteutettavissa. Kaavaehdotus ei myöskään ole onnistunut *ratkaisemaan* ydinvoimalaitoksen sijoittamista alueelle siten, että luonto-, kulttuuri ja maisema-arvot olisi otettu huomioon tarkoituksenmukaisella tavalla.

1.3 Suunnittelutilanne

1.3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eivät toteudu ydinvoimamaakuntakaavasuunnitelmassa. Asiakohta on käsitelty lausunnon luvussa 3.

1.3.2. Maakunnan suunnittelu

Maakuntasuunnitelma on pitkántähtäyksen visio- ja strategiasuunnitelma, joka tulee ottaa huomioon maakuntakaavan ja maakuntaohjelman laatimisessa, joka sisältää sekä toiminnallisen aluekehityksen että alueiden käytön periaatteet. Maakuntasuunnitelman visioista ja päämääristä on selvä polku maakuntaohjelman tavoitteisiin ja toimenpidekokonaisuuksiin sekä alueidenkäytön kehittämiseen ja edelleen toteuttamissuunnitelman toimenpiteisiin ja hankkeisiin. Voimassa olevassa maakuntasuunnitelmassa ei ole käsitelty ydinvoiman rakentamiseen liittyviä kysymyksiä.

Valmisteilla olevassa maakuntasuunnitelmassa (luonnos), joka ulottuu vuoteen 2030, on otettu lyhyesti kantaa ydinvoimalasuunnitelmaan siten, että: ”jos alueelle suunniteltu ydinvoimala toteutuu, sen merkitys on suuri”. Koska maakuntasuunnitelmassa asetetut strategiset tavoitteet tähtäävät aivan toisenlaiseen näkemykseen Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuudesta, tulisi ydinvoimalaitos toteutuessaan romuttamaan nämä pitkántähtäyksen suunnitelmat.

Maakuntasuunnitelmaluonnoksessa korostuvat seuraavat asiat:

Maakuntasuunnitelman 2030 visio:

Pohjoispohjalaiset tekevät luottavasti tulevaisuutensa

- Pohjois-Pohjanmaa on hyvinvoinnin, laadukkaan elinympäristön ja monimuotoisen luonnon maakunta. Samalla se on kansainvälinen ja elinvoimaisten alueiden yrittäjämaakunta kärkenään Oulu, tasapainoisesti kehittyneen Suomen toinen keskus.
- Kehittämisen lähtökohtana on ollut ihmisen hyvinvointi.
- Pohjois-Pohjanmaalla pidetään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä.
- Pohjois-Pohjanmaa kehitty eurooppalaiseksi energiataitajaksi ja energiaosaamisesta syntyy kasvuala. Luonnon monimuotoisuuden heikentyminen onnistutaan pysäyttämään, ja alue tunnetaan yhä paremmin monimuotoisesta luonnostaan.
- Lähiympäristön arvostus kasvaa. Pitkien elintarvikeketjujen kilpailukyky heikkenee samasta syystä; tähän liittyy myös lisääntyvä huoli ruuan alkuperästä, puhtaudesta, tuotantotavan ekologisuudesta ja muusta laadusta. Alkuperältään tunnettujen paikallisten elintarvikkeiden arvostus kasvaa. Lähiruuan, merkitys kasvaa, matkustaminen vähenee, alue lisää houkuttelevuuttaan ja polarisaatiokehitys saattaa heiketä.
- Puhtaasta ympäristöstä tulee kilpailutekijä erilaisten eettisten valintojen myötä.
- Ympäristötietoisuus kasvaa ympäristöongelmien kärjistymisen seurauksena
- Samoin yleisen koulutustason ja elintason nousu ovat yhteydessä ympäristötietoisuuteen.
- Todennäköisesti myös tiedonvälityksen nopeutuminen aktivoi ympäristötietoisuutta ja toimintaa ympäristökysymyksissä.
- Toinen ympäristökysymys, joka on jo johtanut kansainvälisiin sopimuksiin, on luonnon monimuotoisuus. Molemmat – sekä ilmasto että luonnon monimuotoisuus – ovat kysymyksiä,

jotka liittyvät yhteiskunnan toimintaan monin tavoin, esimerkiksi kaavoitukseen ja rakentamiseen, energiatalouteen ja alkutuotantoon.

- Ympäristötietoisuuden lisääntyminen johtaa ympäristökysymysten aiempaa suurempaan rooliin sekä päätöksenteossa että kulutustottumuksissa.
- Ongelmana tulee olemaan laajojen ympäristökysymysten monisäikeisyys ja luotettavan tiedon tarve. Tämän takia asiantuntijoiden, tutkijoiden ja erilaisten sertifiointijärjestelmien rooli lisääntyy ympäristötietoisuuden myötä.
- Luonnon monimuotoisuuden säilyminen on yksi merkittävä tulevaisuuden haaste, jota pyritään edesauttamaan suojelutoimenpitein.
- Kansainvälisesti arvokkaimpia suojelukohteita ovat maankohoamisrannikko, suoluonto, vanhat metsät sekä lintuvedet. Suojelun osalla puutteitakin joltain osin on, mutta niitä pyritään korjaamaan. Siitä hyvänä esimerkkinä on Pohjois-Pohjanmaatakin koskettava vapaaehtoisuuteen perustuvan Metso-ohjelman (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma) käynnistyminen. Pohjois-Pohjanmaalle on laadittu ympäristökeskuksen vetämänä yhteistuumin eri toimijoiden kanssa ympäristöstrategia, jonka päivitys on juuri valmistumassa.
- Vesistöjen tila voi pitää varsin hyvänä, mutta merkittäviä ongelmia on voimakkaan hajakuormituksen vuoksi maakunnan eteläosien jokien kohdalla

Kaikki edellä mainitut kehittämistavoitteet ovat jyrkässä ristiriidassa ydinvoimamaakuntakaavaehdotuksen kanssa.

Myös Pyhäjoen kunta on sitoutunut maakunnan hyvinvointiohjelmaan, mutta on reilun kahden kuluneen vuoden aikana tuottanut suurta pahoinvointia kuntalaisten keskuuteen ja jopa yli kuntarajojen.

MAAKUNTAOHJELMAN TOIMINTALINJAT JA PAINOPISTEET osiossa on kirjattu tavoitteiksi myös:

E. Puhtaan, monimuotoisen luonnon maakunta

- Pohjois-Pohjanmaan luontoon liittyy useita erityisominaisuuksia. Alueen luonto on kokonaisuutena monipuolinen ja sisältää kansainvälisesti ainutlaatuisina osina maankohoamisrannikon,
- Globaalin väestönkasvun ja ympäristökuormituksen takia hyvässä kunnossa olevan luonnon arvo kasvaa vääjäämättä. Kysyntä kansainvälistyy, luonnosta kiinnostuminen ilmenee aikaisempaa monimuotoisemmilla tavoilla ...

F. Ekologiset toimintatavat

- Pohjois-Pohjanmaalla on jo tänäsuuntaisia kehityspiirteitä: Ympäristötietoisuustyötä on harjoitettu jo yli kymmenen vuotta ja useat toimijat ovat allekirjoittaneet aiesopimusluonteisen ympäristösopimuksen. Maakunnalla on ajanmukainen, omiin energialähteisiin perustuva energiastrategia ja ilmastostrategiaa laaditaan parhaillaan (Oulun seudun osalta jo valmis). Useita luonnonvarojen kestäväää käyttöä tukevia suunnitelmia on käynnissä tai vireillä.
- Pohjois-Pohjanmaan etuina ekologisten periaatteiden soveltamisessa ovat alueen luonnonvarojen ja väestön edullinen suhde sekä korkea koulutustaso. Maakunnalla on esimerkiksi pääkaupunki-seutua paremmat mahdollisuudet kasvaa todelliseksi ympäristömaakunnaksi. Pohjois-Pohjanmaan luontevana

lähtökohtana on hakea ympäristöön soveltuvat toimintamallit nykyisen aluerakenteensa pohjalta, keskittämisen ja hajauttamisen yhdistelmästä.

Ydinvoimalasuunnitelma on todella nopealla aikataululla vireille pantu hanke, joka on vaarassa romuttaa pitkän aikavälin maakunnalliset suunnitelmat. Hanketta ei ole käsitelty kunnolla paikallisessa päätöksenteossa, sitä on viety läpi erittäin kovalla kiireellä.

Muut maakunnalliset suunnitelmat ja strategiat

Pohjois-Pohjanmaan energiastrategian (2007) visiona on kehittää maakunnasta eurooppalainen energiataitaja ja siten aikaansaada energiataloudesta uusi kasvuala. Tähän mm. sisältyy alueen omien energiavarojen monipuolinen hyödyntäminen. Ydinvoimaa on strategiassa käsitelty valtakunnallisena kysymyksenä, ei siis Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisena kysymyksenä.

Ydinvoimamaakuntakaava ei noudata Pohjois-Pohjanmaan energiastrategian linjauksia, jotka painottuvat uusiutuvaan ja paikalliseen tuotantoon perustuvaan energiatalouden kehittämiseen. Pohjois-Pohjanmaan energiastrategia 2015 linjaa maakunnan visioksi vuodelle 2025 seuraavaa: "Kaikki lämpö sekä sähkö tuulesta, virroista, metsistä, pelloilta ja soilta – tehokkaasti ja ympäristövastuullisesti." Tämän vision saavuttamiseksi strategiassa linjataan tavoitteeksi energia-alalle suotuisan toimintaympäristön luomiseksi mm. seuraavasti: "Energian tuotannon paikalliset ympäristövaikutukset ja ilmastovaikutukset otetaan huomioon." Edelleen vision saavuttamiseksi pyritään strategian mukaan "monipuolisella ja tehokkaalla uusiutuvan energian tuotannolla" sekä "omavaraisuudella ja energiatehokkuudella". Ydinvoiman rakentamista energiastrategiassa ei mainita tavoitteiden joukossa (Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2007. Pohjois-Pohjanmaan energiastrategia 2015, yhteenveto, Oulu.). Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaavaehdotus on siis Pohjois-Pohjanmaan liiton energiastrategian vastainen.

Maakuntakaavan sisältövaatimukset

Maakuntakaavan, kuten kaiken alueidenkäytön suunnittelun tulee MRL 5 §:n mukaisesti vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää mm.

- turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
- luonnon monimuotoisuuden ja muiden luontoarvojen säilymistä;
- ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
- luonnonvarojen säästeliästä käyttöä.

Maakuntakaavan sisältövaatimuksissa (MRL 28§) edellytetään, että maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon. Edelleen maakuntakaavaa laadittaessa luonnonsuojelulain (1096/1996) 7 ja 77 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja päätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa. Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota:

- 1) *maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;*
- 2) *alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN;*
- 3) *ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;*
- 4) *vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön;*
- 5) *maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä*

6) *virkestykseen soveltuviin alueiden riittävyteen.*

Ydinvoimamaakuntakaavan laadinnassa ei ole riittävästi kiinnitetty huomiota yllä mainittuihin sisältövaatimuksiin. Kaavaehdotus ei sisällä ekologisesti kestäväää ehdotusta alueidenkäytöstä (maankäytöstä), eikä myöskään ympäristön ja talouden kannalta kestäviä liikenteen tai teknisen huollon järjestelyjä. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnän vaalimisessa kaavaehdotus ei ole kestäväällä pohjalla oleva, onnistunut yleispiirteinen esitys tulevasta maankäytöstä Hanhikiven alueella.

MRL:n 28 §:ssä todetaan lisäksi, että kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueidenkäytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Ydinvoimalahankkeen toteutumisen mahdollistavaa kaavaa laadittaessa ei ole huomioitu Hanhikiven alueen maanomistajille tai loma-asunnon omistajille aiheutuvia kohtuuttomia haittoja. Osa alueen maanomistajista, mm. Parhalahden osakaskunta, ja mökkiläisistä ei ole painostuksesta huolimatta luovuttanut ydinvoimamaakuntakaavan suunnittelualueella omistamiensa maiden ja kiinteistöjen omistus- tai käyttöoikeuksia (vuokrasopimukset) Fennovoimalle, eikä tule sitä jatkossakaan tekemään. Kaavoituksella ei tule edistää hanketta, jonka toteutuminen ei perustu vapaaehtoisin sopimuksin tehtävään maanhankintaan.

1.3.3 Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 17.2.2005 ja tullut lainvoimaiseksi KHO:n päätöksen jälkeen 25.8.2006. Maakuntakaavassa Hanhikiven niemen alueella korostuvat luonto- ja kulttuuriarvot sekä virkestyskäytön kehittäminen. Ydinvoimamaakuntakaava on ristiriidassa maakuntasuunnitelman ja voimassa olevan maakuntakaavan kanssa. Asia käsitelty lausunnon kohdassa 2.

1.3.4. Yleis- ja asemakaavat

Virhe (s. 9): Pyhäjoella ei ole ollut koko merenranta-alueen rantayleiskaava kunnanvaltuustossa hyväksyttävänä, vaan osa siitä, koska Parhalahden alue pudotettiin käsittelystä pois Fennovoiman hankkeen vuoksi.

1.3.5 Ydinvoimamaakuntakaavaan liittyvät selvitykset ja suunnitelmat

Selvitykset ja suunnitelmat on teetetty Fennovoima Oy:n toimesta ja osaselvitysten tuloksia on poimittu YVA-selostukseen osittain valikoidusti, jättäen hankkeelle kielteisiä tuloksia huomioimatta.

Varsin puutteellisenä ja monin osin virheellisenä Työ- ja elinkeinoministeriölle jätetty Fennovoiman YVA-selostus ei ole mielestämme kelvollinen maakuntakaavoituksen lähtötiedoiksi ilman lisäselvitysten, YVA:sta annettujen palautteiden ja lausuntojen sekä YVA-prosessissa laadittujen osaselvitysten (mm. Pöyry:n alkuperäiset YVA-raportit) tarkkaa tutkimista ja huomioimista.

YVA-osaselvitysten aluetaloudellisissa vaikutuksissa on huomioitu lähinnä myönteiset taloudelliset vaikutukset. Kunnalle ja laajemmin yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia ja kielteisiä taloudellisia vaikutuksia ei ole selvitetty tai niitä ei ole tuotu julki. Sosiaalisten vaikutusten arviointi on tehty puutteellisesti ja selvityksen tuloksia on esitelty YVA-selostuksessa hyvin valikoivasti.

Lämpöpäästöjen vaikutuksia vesistölle on vähätelty. Luontoselvityksessä maastotutkimukset ovat jääneet vajavaisiksi. Olisi kohtuullista, että luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin arvokkaalla alueella olisi maastotutkimuksille asetettu erityistä painoarvoa, mutta kokonaisia eliöryhmiä (mm. jäkälät, sienet, hyönteiset ja sammakkoeläimet) on jäänyt kartoittamatta. Linnustotutkimuksessa on

selviä virheitä. Putkilokasvit on huomioitu puutteellisesti, mm. alueella esiintyvää uhanalaista ahonoidanlukkoa ei ole maastotutkimuksissa havaittu, vaikka lajin esiintymiä on varmistettu viimeksi elo-syyskuussa 2009 (Vuokko Moisala, Jari Särkkä).

1.4 Suunnittelualan lähtötiedot

1.4.1 Nykyinen maankäyttö, väestö ja työpaikat

Vaikka ”keskeinen osa suunnitellusta ydinvoimala-alueesta on Pyhäjoen kunnan omistuksessa” on huomioitava, että rakentamiseen tarvittavat rannat ovat aluetta, jota Fennovoima ei tule vapaaehtoisin sopimuksin saamaan haltuunsa. Maan hankinta ei ole edennyt Fennovoiman toivomalla tavalla, vaikka se on käyttänyt huomattavia rahasummia ja jopa virkakoneiston apua pyrkiessään painostamaan maanomistajia.

1.4.2 Liikenne ja yhdyskuntatekninen huolto

Hanhikivenniemeen menee yksityistie ja vesihuoltosuunnitelmaa ei tiettävästi ole tehty kuin Parhalahden kylätaajaman alueelle.

1.4.3 Maisema ja luonnonympäristö

Maasto on alavaa ja melko tasaista valtaosin alle 2,5 m. Alueella on vain muutama kallion nokka tätä korkeammalla, korkeimpana maamerkinä siirtolohkare Hanhikivi.

1.4.4 Kallioperä ja maaperä

Hanhikiven alue (Hanhikiven ja Halkokarin kallioalueet) on luokiteltu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaaksi ja geologisesti hyvin merkittäväksi kallioalueeksi, lisäksi suunnitellun voimajohtoalueen reitillä on Kettukaarat-Mörönkallioiden valtakunnallisesti arvokas kallioalue.

1.4.5 Pinta- ja pohjavedet

Suurin osa vedenpinnan muutoksista on sääolosuhteista johtuvaa vaihtelua. Virtaukset ovat pääosin tuulten aiheuttamia ja niiden suunta ja voimakkuus vaihtelevat suuresti.

Tie Hanhikiveen, kuvattu kalasataman tieltä
26.10.2008, kun rantaan ei tulvan vuoksi pääsyt.

Vesi nousussa Sotalisussa,
kuvattu 26.10.2008

Veden pinnan vaihtelut ovat suuria.
Rantalepikossa näkyvissä ahtojäiden jäljet

Toisinaan vettä on todella vähän.
Kuva suunnitellun sataman paikalta,
taustalla LSL:n mukaista luontotyyppiä.

1.4.6 Luonnonympäristö ja merkittävät luontokohteet

Lähtötiedoissa on kuvattu luonnonympäristöä ja merkittäviä luontokohteita, maankohoamisrannikon pinnanmuotoihin kuuluvia fladoja ja kluuveja ja uhanalaisia tai muuten suojeltavia putkilokasveja. Nämä kaikki menetettäisiin ydinvoimalarakentamisen myötä. Selostuksessa on todettu, että Hanhikiven niemi on linnuston kannalta monipuolista muutto-, levähdys- ja pesintäaluetta ja että Hietakariniemi sekä laajat rantaniittyalueet muodostavat linnustollisesti merkittävän elinympäristökokonaisuuden (FINIBA-alue) ja ranta-alueet puolestaan muodostavat oman linnustollisen kokonaisuutensa. Kuitenkin myös niemen sisäosissa on fladojen ja kluuvien liepeillä pesii kahlaajia ja vesilintuja esim. suhteellisen harvinainen kaulushaikara on pesinyt alueella.

Valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet, luonnonsuojelulain luontotyypit ja vesilain arvokkaita kohteita on kuvattu kaavaselostuksessa. On todettava, että ne häviäisivät tai niiden suojellisuus ja monimuotoisuuden kannalta merkittävät arvot heikkenisivät ydinvoimalan rakentamisen, siihen liittyvien toimintojen ja linjojen sekä teiden rakentamisen myötä.

1.4.7 Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristökohteena kuvattu siirtolohkare Hanhikivi on kaavaehdotuksessa osoitetun laitosalueen välittömässä läheisyydessä. On harhaanjohtavaa väittää, että muinaismuisto ja sen ympäristön voisivat säilyä ja kohteen saavutettavuus parantua ydinvoimalaitos alueen sisällä.

1.5 Ydinvoimalahankkeen lähtötiedot

1.5.1 Perustietoja ydinvoimalahankkeesta ja sen edellyttämästä infrastruktuurista

Ydinvoimalaitoksen edellyttämä infrastruktuuri ja kyseisessä kohdassa luetellut perustiedot osittavat selkeästi, ettei suunniteltu rakentaminen voi tapahtua aluetta vahingoittamatta.

2. MAAKUNTAKAAVAN SISÄLTÖ

Voimassa olevassa maakuntakaavassa (vahvistettu ympäristöministeriössä 17.2.2005) Hanhikivenniemen alueella korostuvat luonto- ja kulttuuriarvot sekä virkistyskäytön kehittäminen. Ydinvoimamaakuntaaehdotus on voimassa olevan maakuntakaavan Hanhikiven alueen kaavamerkintöjä koskevien suunnittelumääräysten vastainen:

2.1 Maakuntakaavan rajaus ja keskeinen sisältö

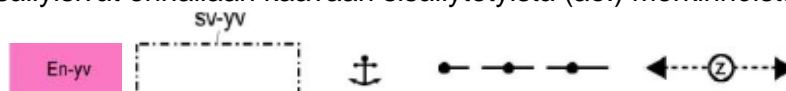
Maakuntakaava perustuu ydinvoimala-alueen ja sen lähiympäristön osalta Hanhikiven osayleiskaavan suunnitteluvaiheen aluevarauksiin, ydinvoimahankkeen teknisiin suunnitelmiin ja selvityksiin ja ympäristövaikutusten osalta pääosin hankkeen YVA-selvitykseen ja sen täydennyksiin (PAP-hakemus). Fennovoiman hanke siis voimakkaasti ohjaa vaihemaakuntakaavan laadintaa.

Vireillä olleessa merenrannikon rantayleiskaavassa oli alustavasti osoitettu loma-asuntojen rakennuspaikkoja myös Parhalahdelle, joita oli jo vuosia odotettu. Nämä suunnitelmat ja ydinvoimala-alueen alle jäivät loma-asunnot voidaan katsoa menetyksiksi, koska ei mitään korvaavaa aluetta ole osoitettu.

Vaikka voimassaolevat maakuntakaavan merkinnät säilytettäisiin niiltä osin, kuin ydinvoimasuunnitelman mukaan pyritään osittamaan mahdolliseksi, on todettava, että pelkät merkinnät kartalla eivät takaa alueen arvojen säilymistä, varsinkin, kun alue tulisi olemaan kokonaisuudessaan ydinvoimayhtiön hallinnoima ja valvoma. Ydinvoimarakentaminen käytännössä poistaa alueen merkityksen sellaisena, kuin se voimassa olevassa maakuntakaavassa on esitetty.

2.2 Uudet ja muuttuvat aluevaraukset, maakuntakaavamerkinnät ja määräykset

Pro Hanhikivi toteaa, että pyrkimyksensä huolimatta ydinvoimamaakuntakaavalla ei voida osoittaa, että alueelle kohdistuvat voimassa olevan Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan merkinnät ja määräykset säilyisivät ennallaan kaavaan sisällytetyistä (ao.) merkinnöistä riippumatta.

Päätöksentekijän arvioitavaksi jää voidaanko kyseisten arvojen ja valtakunnallisesti arvokkaiden alueiden ja mm. luonnonsuojeluarvojen menetyks hyväksyä.

LUONNONSUOJELUALUE

Voimassa olevassa kaavassa Parhalahden-Syölätinlahden ja Heinikarinlammen luonnonsuojelualueet.

Suunnittelumääräys:

Alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta, vaan pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä.

Kaavaehdotus ei edistä ko. suojelualueiden ekologisten yhteyksien säilymistä Hanhikiven alueen muihin luontoarvoiltaan merkittäviin kohteisiin, mm. arvokkaisiin lintualueisiin (FINIBA) ja merenrantaniittyihin.

LUONNON MONIKÄYTTÖALUE

Voimassa olevassa kaavassa koko Hanhikivenniemi.

Suunnittelumääräys:

Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota luontoalueiden virkistyskäyttömahdollisuuksien edistämiseen, niiden välisten reitistöjen muodostamiseen sekä maisema- ja ympäristöarvojen säilymiseen.

Kaavaehdotuksessa Hanhikiven alue on kokonaisuudessaan rajattu tämän kaavamerkinnän ulkopuolelle, mitä ei voida pitää suunnittelumääräyksen tarkoittamana maankäytön suunnitteluna luonnon monikäyttöalueeksi varatulla alueella.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TÄRKEÄ ALUE

Voimassa olevassa kaavassa keskeinen osa Hanhikivenniemeä.

Suunnittelumääräys:

Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että edistetään alueen monimuotoisuuden säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee varmistaa, että suunniteltu maankäyttö ei vaaranna linnuston ja kasvien elinoloja.

Kaavaehdotus ei noudata Hanhikiven alueen keskeistä osaa koskevaa voimassa olevaa suunnittelumääräystä. Kaavaehdotuksen toteutumisen myötä alueen monimuotoisuus heikkenisi merkittävästi, vaarantaen samalla linnuston ja kasvien elinoloja. Voimassa olevan kaavamerkinnän alueella on Hanhikivenniemellä luonnonsuojelulain, metsälain ja vesilain tarkoittamia arvokkaita luontotyyppisiä ja kohteita, luontodirektiivin liitteen II/IV nojalla rauhoitettujen kasvien esiintymisalueita sekä linnustollisesti arvokas FINIBA-alue.

MAISEMAKALLIOALUE

Voimassa olevassa kaavassa Hanhikiven ja Halkokarin sekä Kettukaaret-Mörönkallion valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet.

Suunnittelumääräys:

Merkinnällä osoitetaan luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet.

Kaavaehdotus esittää merkinnän poistamista Hanhikiven kallioalueen keskeisiltä osilta, koska merkinnän perusteena olevat kallioalueen luonto- ja maisema-arvot suurelta osin häviäisivät. Lähtökohtana tulee kaavaa laadittaessa kuitenkin olla, ettei tällaisia valtakunnallisesti arvokkaita merkittäviä luontokohteita hävitetä. Voimassa olevalla alueella johtavan voimajohtolinja on kaavaehdotuksessa suunniteltu kulkevan Kettukaaret-Mörönkallion alueen kautta, mikä voi vaarantaa myös tämän kallioalueen luonto- ja maisema-arvojen säilymisen.

3 MAAKUNTAKAAVAN SUHDE VALTAKUNNALLISIIN ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEISIIN

Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) huomioimisesta siten, että edistetään niiden toteutumista. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) korostavat mm. luonnon, kulttuurin, maiseman, historian ja muuten arvokkaiden alueiden, kuten maankohoamisrannikon erityistä huomioimista sekä ekologisuutta ja kestävästä kehitystä maankäyttöä suunniteltaessa. Ydinvoimalahankkeen toteuttamiseksi laadittu ydinvoimamaakuntakaava rikkoo näitä tavoitetta vastaan. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu kuuteen asiakokonaisuuteen, joita koskevien tavoitteiden toteutumista kaavaehdotuksessa seuraavassa tarkastellaan erikseen yleis- ja erityistavoitteiden osalta.

Toimiva aluerakenne

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävästä hyödyntämisestä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.

Kaavaehdotuksen ei voida katsoa tukevan elinympäristön laadun parantamista tai luonnon voimavarojen kestävästä hyödyntämisestä, päinvastoin. Aluerakenteen tasapainoisen kehityksen suhteen voidaan todeta, että kaavaehdotuksen mukainen uuden ydinvoimalan rakentaminen ei kaikilta osin tue aluerakenteen tasapainoista kehitystä tai elinkeinoelämän kilpailukykyä, vaan heikentää mm. uusiutuvan energia-alan hajasijoitettua pienyritystä maakunnan ja valtakunnan tasolla luomalla energiantuotannon ylikapasiteettia, mikä vähentää uusiutuvan energiantuotannon kehittämisen investointeja ja tuotantomahdollisuuksia.

Erylistavoitteet

Maakunnan suunnittelussa on selvitettävä maaseudun alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä kyläverkoston kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, joilla edistetään olemassa olevien rakenteiden hyödyntämistä, palvelujen saatavuutta, maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistamista sekä ympäristöarvojen säilymistä.

Kaavaehdotus ei tue kyläverkoston kehittämistä, vaan heikentää Parhalahden kylän kehitystä mm. rakentamista ja lähialueen virkistyskäyttömahdollisuuksia koskevin rajoituksin. Kaavaehdotus ei myöskään edistä Hanhikiven alueen merkittävien ympäristöarvojen säilymistä.

Maakunnan suunnittelussa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä ja edistettävä alueidenkäytön järjestämistä raja-alueilla. Samalla tulee kiinnittää huomiota alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuuteen sekä elinkeinotoiminnan tarpeiden ja ympäristöarvojen yhteensovittamiseen.

Kaavaehdotuksen mukainen ydinvoimalan sijoittaminen ei mahdollista elinkeinotoiminnan (ydinvoimalan) tarpeiden ja Hanhikiven alueen ympäristöarvojen yhteensovittamista kestäväällä tavalla. Lisäydinvoiman rakentamiseen tähtäävä ydinvoimamaakuntakaava ei myöskään vähennä ydinvoimalan toiminnan edellytyksenä olevan uraanikaivosteollisuuden aiheuttamia ympäristöriskejä, vaan ylläpitää tämän elinkeinotoiminnan aiheuttamaa ympäristöarvojen vaarantumista kansainvälisesti.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia eheyttäessä parannetaan elinympäristön laatua.

Kaavaehdotus on täysin yllä mainitun tavoitteen vastainen; ydinvoimamaakuntakaava ei edistä ekologista, taloudellista, sosiaalista tai kulttuurista kestävyyttä millään tavoin. Ekologinen kestävyys ei toteudu Hanhikiven merkittäviä luontoarvoja tuhoamalla tai heikentämällä. Talous- ja elinkeinotoiminta ei ole kestävä, mikäli se perustuu uusiutumattomien luonnonvarojen hyödyntämiseen, luonto- ja kulttuuriarvojen tuhoamiseen tai heikentämiseen ja lähialueen asukkaiden elämänlaadun ja elinympäristön laadun heikentämiseen. Sosiaalinen kestävyys kaavassa ei toteudu, koska suuri osa lähialueen vakituisista ja loma-asukkaista suhtautuu ydinvoimahankkeeseen ja siten myös ydinvoimamaakuntakaavaan erittäin negatiivisesti. Ydinvoimalahankkeen ja ydinvoimamaakuntakaavan prosessien käynnistyminen ja vireillä olo aiheuttaa lähialueen ja seudun asukkaille sosiaalisesti kestävämmiä vaikutuksia, mm. asuinympäristön ja kodin tai loma-asunnon menettämisen uhkaa, kiinteistöjen arvon alenemisen uhkaa sekä ydinvoimalahankkeen ja –kaavoitusprosessin suhteen eriävien kantojen aiheuttamia ongelmia kyläyhteisön ja paikallisten, osin laajemmankin alueen ihmisten keskinäisessä kanssakäymisessä.

Sitä, että ydinvoimalahankkeen etenemiseen, mm. ydinvoimamaakuntakaavaan vaikuttaminen on erittäin nopeatahtisen aikataulun ja paikallisten viranhaltijoiden (Pyhäjoen kunta) täydellisen kriitikkittömän suhtautumisen vuoksi edellyttänyt yksittäisten ihmisten ja vapaaehtoisvoimin toimivan yhdistyksen kohtuuttomasti voimavaroja vaativaa paneutumista, ei voida pitää sosiaalisesti kestäväenä tapana toteuttaa kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia oman elinympäristönsä kehittämisen suhteen.

Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen.

Kaavaehdotuksessa tai sen tausta-aineistona käytetyissä YVA-menettelyn aineistoissa ei ole riittävästi eritelty, miten ydinvoimahankkeesta ja voimajohtolinjoista mahdollisesti aiheutuvia ihmisten terveydelle haitallisia vaikutuksia ja riskejä ehkäistään ja poistetaan. Ihmisten terveyteen haitallisesti vaikuttavia sosiaalisia vaikutuksia ei ole huomioitu.

Alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja niiden vaikutuksia ehkäistään. Alueidenkäytössä luodaan edellytykset ilmastonmuutokseen sopeutumiselle.

Kaavaehdotuksen mukainen maankäyttö aiheuttaa merkittävää haittaa Hanhikiven luonto-, maisema- ja kulttuuriarvoille. Kaavaehdotus myös vaarantaa EU:n vesipuitedirektiivin mukaisen tavoitteen vesien tilan hyvän laadun edistämisestä ja säilyttämisestä Perämeren rannikkovesien osalta, johtuen ydinvoimalan lauhdevesien rehevöittävästä vaikutuksesta. Odotettavissa olevia ympäristöhaittoja ei kaavaehdotuksen mukaisilla maankäytöllisillä ratkaisulla tai ydinvoimalahankkeesta vastaavan esittämin teknisin keinoin pystytä riittävästi ehkäisemään.

Kaavaehdotuksen lähtökohtana oleva lisäydinvoiman rakentaminen aiheuttaa myös nykyisen valtakunnallisen energiankulutusta koskevan skenaarion mukaan sähköntuotannon ylikapasiteettia, mikä ei edistä valtakunnallisia ja EU:n asettamia tavoitteita uusiutuvan energiantuotannon osuuden

lisäämisestä, energiankäytön tehostamisesta ja energian säästöstä. Sähkön ylituotanto, valtakunnallisiin tarpeisiin nähden on siis ilmastonmuutosta edistävää, ei ehkäisevä tekijä. Ydinenergian tuotantoa ei myöskään voida pitää ilmastovaikutuksiltaan CO²-neutraalina, ottaen huomioon ydinenergiantuotannon koko elinkaaren mittaiset päästöt (kaivosteollisuus, ydinpolttoaineen jalostus, kuljetukset, voimalan rakentaminen ja purkaminen, ydinjätteiden säilytysrakenteiden rakentaminen ja ylläpito). Kaavaehdotus tai sen taustalla oleva ydinvoimalahanke eivät myöskään ole poliittisin tai viranomaispäätöksin sidoksissa muun ilmastovaikutuksiltaan haitallisen energiantuotannon (esim. fossiiliset polttoaineet) vähentämiseen.

Erityistavoitteet

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille on jätettävä riittävän suuri etäisyys. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset sekä vaarallisten aineiden kuljetusreitit ja niitä palvelevat kemikaaliratapihat on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Kaavaehdotuksessa ydinvoimalaitosalueen, (matala- ja keskiaktiivisten) ydinjätteiden varastointi- ja loppusijoituspaikkojen ja vaarallisten aineiden kuljetusreittien (korkea-aktiivisten ydinjätteiden kuljetukset välivarastosta loppusijoituspaikkaan) etäisyys luontoarvoiltaan merkittävistä ja herkistä alueista (mm. luonnonsuojelualueet, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen merkittävät alueet, valtakunnallisesti arvokas kallioalue) ei ole riittävä. Edellä mainittujen kohteiden osittainen tuhoutuminen ja niiden sisältämien luontoarvojen merkittävä heikentyminen on kaavaehdotuksen mukaisen maankäytön myötä ilmeistä. Ydinvoimala-alueen suojavyöhykkeen alueella (noin 5 km säteellä) on kaavaehdotuksen rajauksessa koko yhtenäinen kyläasutus huomioiden noin 450 asukasta. Säteilyturvakeskuksen (STUK) ohjeen (YVL 1.10, 11.7.2000) mukaan vakituisten asukkaiden määrä suojavyöhykkeellä tulisi olla alle 200.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön. Pilaantuneen maa-alueen puhdistustarve on selvitettävä ennen ryhtymistä kaavan toteuttamistoimiin.

Valtakunnallisesti arvokasta, geologisesti ja maisemallisesti hyvin merkittäväksi luokiteltua kallioaluetta ei voida pitää soveltuvana ydinvoimalaitoksen sijoituspaikaksi, vaikka alueen maa- ja kallioperän ominaisuudet muutoin mahdollistaisivat kaavaehdotuksen mukaisen maankäytön.

Alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja ei tule sijoittaa melualueille varmistamatta riittävää meluntorjuntaa.

Ydinvoimalaitoksen rakentaminen kaavaehdotuksen mukaiselle alueelle aiheuttaa melua, tärinää ja työmaan ajoneuvojen ja koneiden päästöjä, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti lähialueen asukkaisiin ja heidän elinympäristöönsä sekä läheisten, valtakunnallisesti arvokkaiden lintualueiden pesimälinnustoon, myös EU:n lintudirektiivin liitteen I tarkoittamiin lajeihin.

Alueidenkäytössä tulee edistää energian säästämistä sekä uusiutuvien energialähteiden ja kaukolämmön käyttöedellytyksiä.

Kaavaehdotuksen mukainen maankäyttö on täydellisessä ristiriidassa kyseisen tavoitteen kanssa. Ydinvoimalaitoksen rakentamisen edellyttämä kaavaehdotus ei edistä energian säästämistä, uusiutuvien energialähteiden tai kaukolämmön käyttöedellytyksiä.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään.

Kaavaehdotuksen mukainen maankäyttö ei edistä edellä mainittujen tavoitteiden toteutumista miltään osin, vaan heikentää merkittävästi Hanhikiven alueen arvokkaiden luontokokonaisuuden monimuotoisuuden ja alueen ekologisten yhteyksien säilymistä.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta. Alueidenkäytössä edistetään kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä.

Otaen huomioon, että voimassa olevassa maakuntakaavassa Hanhikiven alue on kokonaisuudessaan rajattu luonnon monikäyttöalueeksi, kaavaehdotus on täysin kyseisen alueidenkäyttötavoitteen vastainen. Suunniteltu maankäyttö heikentäisi Hanhikiven alueen virkistyskäyttöedellytyksiä ja estäisi alueen ominaisuuksien ekologisesti kestävä hyödyntämisen luonto- ja kulttuurimatkailuun.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.

Kaavaehdotuksen mukainen ydinvoiman lisärakentaminen ei edistä luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä. Arvioituun tulevien vuosikymmenten sähköntarpeeseen nähden ylisuuri sähköntuotanto ylläpitää liian suurta luonnonvarojen kulutusta kansallisesti.

Alueidenkäytössä edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista ja ylläpitämistä.

Kaavaehdotuksen mukainen ydinvoimalaitos aiheuttaisi Hanhikivenniemen edustalla noin 3000-3100 MW:n (yksi iso yksikkö) tai 3400-4300 MW:n (kaksi pienempää yksikköä) lämpökuorman Perämeren rannikkovesiin. Tämän ei voida katsoa edistävän vesien hyvän tilan saavuttamista tai ylläpitämistä, vaan lauhdevesillä olisi todennäköisesti meriveden tilaa paikallisesti heikentävä (rehevöittävä) vaikutus, mikä on kaavaehdotuksessa todettu.

Erylistavoitteet

Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit¹ otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovellettava niiden historialliseen kehitykseen.

¹ Näillä tarkoitetaan kulttuuriympäristöä ja luonnonperintöä koskevia viranomaisten laatimia valtakunnallisia inventointeja, jotka perustuvat riittävän laaja-alaiseen valmisteluun. Tätä päätöstä tehtäessä ovat olemassa seuraavat inventoinnit: Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, mietintö 66/1992), Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt

(Museovirasto, rakennushistorianosasto, julkaisu 16, 1993) ja Valtakunnallisesti merkittävät esihistorialliset suojelualuekokonaisuudet (Sisäasiainministeriö, kaavoitus- ja rakennusosasto, tiedotuksia 3/1983).

Ydinvoimamaakuntakaavassa osoitettu aluevaraus ydinvoimala-alueelle sijoittuu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaaksi luokitellun kallioalueen keskeiselle osalle. Kaavaehdotuksessa todetaan, että Hanhikiven alueen (54) valtakunnallisesti arvokkaan kallioalueen merkintä poistuisi. Tämä ei kuitenkaan poista sitä seikkaa, että ydinvoimala-alueen sijoittelu kaavaehdotuksessa on alueidenkäyttötavoitteiden vastainen, koska se tuhoaisi valtakunnallisesti arvokasta luonnonperintöä.

Muinaismuistolain nojalla suojeltu, valtakunnallisesti merkittävä muinaismuistokohde Hanhikivi kaavaehdotuksen mukaan säilyisi, mutta sen suojelun perusteena olevan arvo ja maisemallinen merkitys olennaisesti heikkenisi lähiympäristön radikaalista muuttamisesta johtuen. Hanhikivi jäisi suljetun teollisuusalueen sisälle. Tätä ei voida pitää alueidenkäyttötavoitteiden mukaisena luonnonperintökohteen arvon säilymisenä.

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Alueidenkäyttöä on ohjattava siten, ettei näitä aluekokonaisuuksia tarpeettomasti pirstota.

Hanhikivenniemen laajan, yhtenäisen luonnonalueen ekologisesti merkittävä monimuotoisuus on kiistatta todettu mm. ydinvoimalahankkeen YVA-selvityksissä (esim. Pöyry 2008. Ydinvoimalaitoksen YVA, Pyhäjoki. Luontoselvitys ja luontovaikutusten arviointi) ja aiemmin laadituissa asiantuntija-arvioissa (mm. Merestä metsäksi-hanke). Hanhikiven alueella on merkitystä myös virkistyskäyttöalueena, jollaisena kehitettäväksi se voimassa olevassa maakuntakaavassa onkin luonnon monikäyttöalueena osoitettu. Kaavaehdotuksen toteutuessa Hanhikiven alue muuttuisi luonteeltaan monimuotoisesta ja arvokkaasta luonnonympäristöstä teollisuusalueeksi, mikä pirstoisi aluekokonaisuuden luonto- ja virkistyskäyttöarvoineen täysin. Tätä ei mm. valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisena voida hyväksyä.

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Yleistavoitteet

Alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia.

Valtioneuvoston tuoreen ilmasto- ja energiapolitiittisen selonteon (Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko ilmasto- ja energiapolitiikasta: kohti vähäpäästöistä Suomea. 15.10.2009) mukaan valtakunnallisten energiahuollon tarpeiden tyydyttäminen ei edellytä lisäydinvoiman rakentamista, vaan nämä tarpeet ovat tyydytettävissä esim. uusiutuvia energiantuotantomuotoja kehittämällä ja lisäämällä. Valtakunnalliset arviot energiankulutuksen kehittymisestä lähivuosikymmeninä eivät myöskään osoita lisäydinvoiman rakentamista energiahuollon kannalta välttämättömäksi. Kun kaavaehdotuksen mukainen ydinvoimala-alue voimalaitoksineen ei millään tavoin myöskään edistäisi uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia, vaan todennäköisesti vähentäisi tarvetta ja halukkuutta uusiutuvaan energiaan suuntautuviin investointeihin, on kaavaehdotus kyseisen tavoitekohdan vastainen.

Erylistavoitteet

Alueidenkäytössä on varmistettava ydinvoimaloiden edellyttämät suojavaohykkeet sekä varauduttava ydinjätteen loppusijoitukseen.

Kaavaehdotuksessa esitetyllä ydinvoimala-alueen suojavyöhykkeellä on noin 450 vakituista asukasta. Säteilyturvakeskuksen (STUK) voimassa olevan ohjeen (YVL 1.10, 11.7.2000) mukaan vakituisten asukkaiden määrä suojavyöhykkeellä tulisi olla alle 200. Korkea-aktiivisten ydinjätteiden loppusijoitukseen kaavaehdotuksessa ei ole varauduttu, eikä ole tiedossa, mihin vaihemaakuntakaavoitusprosessin käynnistämistä vaatineen yhtiön (Fennovoima) mahdollisen voimalaitoksen korkea-aktiiviset ydinjätteet sijoitettaisiin. Päätöstä Fennovoiman jätteiden sijoittamisesta Posiva Oy:n kehitteillä olevaan Olkiluodon loppusijoituspaikkaan ei ole olemassa.

Edellä mainittuja yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueidenkäytössä ja alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon sään ääri-ilmiöiden ja tulvien riskit, ympäröivä maankäyttö ja sen kehittämistarpeet sekä lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja alueet sekä maiseman erityispiirteet.

Kaavaehdotuksessa on useita alustavia arvioita ydinvoimalaitoksen vaatimien voimajohtolinjojen sijoitusvaihtoehdoista. Tarvittava voimajohtolinja ydinvoimala-alueelle edellyttää, vaihtoehdosta riippuen 90-117 m leveää maastokäytävää. Tämä merkitsee Hanhikivenniemellä lähiympäristön arvokkaiden luontokohteiden erityispiirteiden merkittävää tuhoutumista tai vaarantumista sekä kasvavaa törmäysriskiä arvokkaiden lintualueiden (FINIBA) ja myös läheisten Natura-alueiden muuton aikaiselle ja pesimälinnustolle. Alustavan selvityksen mukaan FINIBA-lintualue ja valtakunnallisesti merkittävien kallioalueiden luettelossa oleva kallioalue (Kettukaarat-Mörönkallio) sijaitsevat suunnitellulla voimalinjalla. Lisäksi ydinvoimala-alueelta lähtevä linja leikkaisi maankohoamisrannikon sukkessiometsiä, jotka edustavat koko maassa erittäin uhanalaista luontotyyppiä (EU:n luontodirektiivin liitteen I luontotyyppi).

Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään rannikkoalueen, Lapin tunturialueiden ja Vuoksen vesistöalueen säilymistä luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävänä aluekokonaisuuksina. Samalla varmistetaan, että asumisen ja elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytykset säilyvät. Alueiden erityispiirteet tunnustetaan ja alueidenkäyttö sovitetaan mahdollisimman tasapainoisesti yhteen poikkeuksellisten luonnonolojen, luonnon kestokyvyn ja kulttuuriarvojen turvaamiseksi. Samalla tuetaan luonnonoloihin sopeutuneiden omaleimaisten kylä- ja kulttuuriympäristöjen säilymistä ehyinä.

Ydinvoimamaakuntakaava ei edistä Perämeren rannikkoalueen luonto- ja kulttuuriarvojen säilymistä Hanhikivenniemellä. Kaavaehdotuksen mukainen ydinvoimalaitoksen sijoitus ei edistä vaan heikentää lähialueen asumisen edellytyksiä ja voi myös heikentää tiettyjen elinkeinotoiminnan alojen säilymistä ja kehittämisen edellytyksiä esim. maatalouden ja matkailun osalta, voimajohtolinjoilla myös metsätalouden osalta.

Hanhikiven alueen erityispiirteitä kaavaehdotuksessa on tunnustettu, mutta ei riittävästi turvattu, jotta alueen luonnonolojen, luonnon kestokyvyn ja kulttuuriarvojen turvaaminen toteutuisi. Kaavaehdotuksen mukainen ydinvoimala-alue ei myöskään tue Parhalahden omaleimaisen kylä- ja kulttuuriympäristön säilymistä ehyenä, vaan rikkoo sitä maisemallisesti.

Maankohoamisrannikolla otetaan huomioon maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset olemassa olevaa rakennetta uudistettaessa ja uutta suunniteltaessa. Jokien suistoalueilla kiinnitetään erityistä huomiota maiseman ja luonnontalouden erityispiirteisiin. Rakentamisen

sijoittelussa turvataan maankohoamisrannikolle ominaisten luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus.

Kaavaehdotuksessa ei turvata erittäin uhanalaisen luontotyyppin, maankohoamisrannikon primäärisukkessiometsien alueellista edustavuutta, vaan heikennetään sitä merkittävästi.

Yhteenvetona Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaavasta (kaavaehdotus), suhteessa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumiseen tai edistämiseen voidaan todeta, että kaavaehdotus jättää suurimman osan alueidenkäyttötavoitteista huomioimatta, eikä enimmiltä osin edistä alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista. Tätä ei voida pitää hyväksyttävänä.

4. YDINVOIMAMAAKUNTAKAAVAN VAIKUTUKSET

4.1 Yleistä

”Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaavan vaikutusarviointi perustuu Fennovoima Oy:n hanke-YVA:an sekä Fingrid Oyj:n selvitykseen kantaverkon lähiliitynnästä.”

Fennovoiman hanke-YVA:n tietoja on syytä arvioida kriittisesti, koska tutkimusraporttien tuloksista ydinvoimamyönteiset asiat on tuotu esiin, mutta hankkeen kannalta kielteisiä asioita ei ole huomioitu tai on lievennetty YVA-selostuksessa.

Kaavaehdotuksessa todetaan (s. 29), että Fennovoiman ydinvoimalahankkeen 0-vaihtoehto eli hankkeen toteuttamatta jättäminen (arvioitu YVA:ssa) johtaisi hankkeen korvaamiseen pääosin sähköntuonnilla. Tälle väitteelle ei ole perusteita, eikä Fennovoima tai Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliitto tee valtakunnallisia päätöksiä sähköntuonnista, joten maininta tulee virheellisenä poistaa kaavaehdotuksesta.

4.2 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Johtokäytävillä (s. 30) on huomattava paikallinen merkitys maa- ja metsätaloudelle: yhteensä n. 800 ha johtoalueet supistavat tuotantoaluetta ja aiheuttavat pirstoutumishaittaa.

Johtoalueissa on huomioitava myös se, että on vasta lyhyt aika siitä, kun koko Parhalahden alueella toteutettiin uusjako, jonka johdosta metsänomistajat ovat maksaneet ja edelleen maksavat huomattavia uusjako- ja tiemaksuja niistäkin alueista, jotka nyt ovat vaarassa jäädä johtolinjojen alle.

Kaavaehdotuksessa todetaan (s. 30), että ”Vakavan säteilypäästön riski on äärimmäisen pieni, mutta...”. Lause tulisi korjata muotoon: ”Vakavan säteilypäästön riski on äärimmäisen pieni, mutta kestämätön. Siksi väestöön kohdistuvien vaikutusten...”

Samalla sivulla (30) todetaan myös alueellisen pelastuslaitoksen ottaneen huomioon Jokilaaksojen alueen riskianalyyseissä 2008 mahdollisen ydinvoimalaitoksen aiheuttamat vaatimukset pelastustoiminnalle. Alueellinen pelastuslaitos ei kuitenkaan ole tehnyt mitään ydinvoimalaitos-hankkeeseen liittyviä riskianalyysejä tai huomioita.

*(Hanhikiven ydinvoimalahankkeeseen ei ole tehty vielä ulkoista pelastussuunnitelmaa. Lähdemme siitä, että suunnitelma tehdään siinä vaiheessa, jos ydinvoimalan rakentamispäätös kohdentuu Pyhäjokeen.) / 16.10.09 Jari Lepistö, riskienhallintapäällikkö, Jokilaaksojen pelastuslaitos)

Kaavaehdotuksesta (s. 30) tulee poistaa perusteeton väittämä: *"Kielteisen kokemuksen ja vastustuksen taustalla ovat em. tekijöiden ohella pelot turvallisuusriskeistä ja vakaumus ydinvoiman epäeettisyydestä."* Oheiselle väitteelle ei ole mihinkään tutkimukseen pohjautuvaa perustaa, sillä ydinvoimalahankkeen sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa (Pöyry 2008. Fennovoima, Ydinvoimalaitoshanke, sosiaalisten vaikutusten arviointi, asukaskysely Pyhäjoki) tai muissakaan hankkeen valmisteluvaiheen arvioinneissa ei ole selvitetty alueen asukkaiden pelkotiloja tai vakaumusta suhteessa ydinvoimaan.

Sosiaalisten vaikutusten arviointiraportin yhteenvedossa kuitenkin todetaan, että yleisesti ottaen hankkeeseen suhtauduttiin melko negatiivisesti tai neutraalisti ja suurin osa kyselyyn vastanneista katsoi, että hanke heikentäisi heidän asuinalueensa viihtyisyyttä. Edelleen selvityksen mukaan sekä lähiseudun asukkaista, että loma-asukkaista noin 2/3 arvioi alueelta poismuuttohalukkuuden lisääntyvän hankkeen toteutuessa. Erityisesti loma- ja lähiasukkaiden keskuudessa myös uskottiin hankkeen vaikuttavan kiinteistöjen arvoa alentavasti. Mahdollisen uuden ydinvoimalaitoksen rakentamisessa toivottiin kiinnitettävän huomiota etenkin turvallisuusvaikutuksiin, kotimaisen työvoiman käyttöön sekä päästö-, säteily- ja jätteenkäsittelykysymyksiin.

4.3 Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Kaavaehdotuksessa ydinvoimala-alue sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan Hanhikiven maisemakallioalueen keskeiselle osalle, joka pääosin siis tuhoutuisi. Mittavat maanrakennustyöt puolestaan hävittäisivät Hanhikiven yhtenäisen, monimuotoisen luonnon biotooppeja. Voimalaitoksen jäähdytysvesillä olisi Hanhikiven edustan merivettä lämmittävä vaikutus, joka aiheuttaisi epäedullisia muutoksia veden rehevyytasoon, planktonituotantoon, kalastoon ja ranta- ja vesikasvillisuuteen. Ehdotuksen lauseeseen *Hanhikiven niemi sijoittuu edullisesti veden vaihtuvuuden kannalta* pitää lisätä: *"mutta niemen molemmiin puolin olevat lahdet ovat matalia ja alttiita jäähdytysveden lämpökuorman aiheuttamalle rehevöitymiselle."* Ilman laatu voisi laitoksen rakentamisaikana paikallisesti heikentyä kasvavien liikennepäästöjen johdosta.

Kaavaehdotuksessa oleva maininta (s. 30) ydinvoimalaitoksen neutraalista CO²-taseesta ja sen kansallisesti merkittävästä vaikutuksesta energiatalouden hiilipäästöihin ja samalla ilmastonmuutoksen hillintään tulee virheellisenä poistaa. Kuten kaavaehdotuksessa todetaan, ydinvoimalaitoksen tuottama sähkö ei ole CO²-neutraalia, kun tuotannon koko elinkaari otetaan huomioon. Toiseksi, kaavaehdotuksen mukainen ydinvoimalahanke tai hankkeesta vastaava Fennovoima Oy ei ole millään tavoin sidoksissa tai sitoutunut ottamaan vastuuta muun energiantuotannon kansallisista hiilipäästöistä tai niiden vähentämisestä, eikä näin ollen ole edellytys myöskään ilmastonmuutoksen hillintään. Lisäksi on todettava, että Fennovoiman osakas E.On ilmoittaa yhtiön toimintakertomuksessaan vuodelta 2008 Skandinavia-osiossaan otsikon "Fennovoima-Projekt" alla (E.ON AG 2008. Company Report. p. 57), että *"Eräs tärkeä virstanpylväs tiellä hiilidioksidivähennyksiimme (Saksassa) on Fennovoiman suunnitelma uudesta huippumodernista ydinvoimalasta."*

4.4 Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen

Kaavaehdotuksessa on eritelty vaikutuksia luontoon ja lisäksi todetaan (s. 31), että vaikutuksista kasvi- ja eläinlajeihin sekä luonnon monimuotoisuuteen saadaan täsmällisempää tietoa, kun kesän 2009

maastohavainnot on koottu. Kaavan laadinnan kannalta ilmeisesti tärkeää tietoa ei siis kaikilta osin ole ollut kaavaehdotusvaiheessa saatavilla. Kaava on siis viety ehdotusvaiheeseen ennenaikaisesti.

Primäärisuknessiometsien merkitys

Maankohoamisrannikon primäärisuknession metsät ja niiden muodostamat suknessiosarjat on luokiteltu Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi (IUCN-luokitus: CR) luontotyyppiyhdistelmäksi eli kaikkein uhanalaisimpaan luokkaan (Pöyry 2009. Hanhikiven alueen merkittävyys primäärisuknessiometsien alueena. Raportti 07080217BEC 5.2.2009). EU:n alueella luontotyyppiä esiintyy vain Suomessa ja Ruotsissa. Kyseinen luontotyyppi kuuluu EU:n luontodirektiivin (Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta A:21.5.1992) liitteessä I lueteltuihin ensisijaisesti suojeltaviin luontotyyppihin, jotka ovat uhanalaisia ja esiintyvät luontodirektiivin 2 artiklassa tarkoitetulla alueella, ja joiden suojelusta yhteisö (EU) on erityisvastuussa, kun otetaan huomioon niiden levinneisyysalueen osuus jäsenvaltion 2 artiklassa tarkoitetusta alueesta. Luontodirektiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Direktiivin liitteessä I on lueteltu yhteisön tärkeinä pitämät luontotyypit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Suojeltuja luontotyypin esiintymiä on kuitenkin hyvin vähän (Pöyry 2009).

Suomen uhanalaisten luontotyyppien arviointityössä primäärisuknessiometsien esiintymisalueen laajuudeksi Suomessa on arvioitu n. 240 km² (Raunio ym. 2008. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Esiintymisalueen kehityssuunnaksi on arvioitu pienenevä suunta suoran ihmisvaikutuksen vuoksi (Ympäristöministeriö 2007. Suomen raportti Euroopan komissiolle EU:n luontodirektiivin toimeenpanosta kaudella 2001-2006.).

Näin ollen Hanhikiven alueella esiintyviä maankohoamisrannikon primäärisuknession metsiä ja niiden muodostamia suknessiosarjoja on pidettävä luontotyyppin säilymisen kannalta luontoarvoiltaan merkittävänä. Kaavaehdotuksessa mainitun vaikutusarvion mukaan Hanhikivenniemen alue muuttuisi ja alueen luonto pirstoutuisi ydinvoimalahankkeen myötä niin, että alueen merkitys maankohoamisrannikon katkeamattoman suknessiokehityksen mallina heikkenisi selvästi. Kaavaesitys on siten myös EU:n luontodirektiivin vastainen.

Lintudirektiivin lajit

Olemassa olevien havaintoaineistojen ja Pöyryn vuonna 2008 tekemän maastolaskennan perusteella Hanhikiven alueella pesii yhteensä yhdeksän EU:n lintudirektiivin (Neuvoston direktiivi 79/409/ETY luonnonvaraisten lintujen suojelusta A:2.4.1979) liitteen I mukaista lintulajia. Lintudirektiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien säilyminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueilla.

Lisäksi alueella pesii 13 Suomen kansainvälistä erityisvastuulajia (EVA). Alueella pesii mahdollisesti useampiakin lintudirektiivin ja EVA-luokittelun mukaisia lajeja, koska Pöyryn tekemässä tarkastelussa on huomioitu vain ne lajit, joiden pesimistä alueella voidaan pitää varmana. Suomen kansallisessa uhanalaisuusluokituksessa vaarantuneiksi (VU) luokiteltuja lajeja pesii Hanhikiven alueella 4 lajia, silmälläpidettäviksi luokiteltuja samoin 4 lajia. Lisäksi erittäin uhanalaiseksi (EN) luokiteltu mustapyrstökuiri esiintyy Hanhikiven atlasruudulla, mutta pesimäreviirit ilmeisesti sijaitsevat Hanhikiven eteläpuolella.

Hanhikiven alueella sijaitsee myös valtakunnallisesti arvokas, linnustollisesti merkittävä elinympäristökokonaisuus (FINIBA-aluenumero 810235), Hietakarinalahden-Takarannan lintualue. (Pöyry 2008. Ydinvoimalaitoksen YVA, Pyhäjoki. Luontoselvitys ja luontovaikutusten arviointi).

Pöyryn selvityksen (2008) mukaan ydinvoimalaitoshankkeen rakentamisaikaiset vaikutuksen Hanhikiven alueen linnustoon voivat olla tilapäisesti merkittäviä aiheutuvan melun ja häiriön vuoksi. Direktiivilajien ohella vaikutukset kohdistuisivat myös EVA-lajeihin ja muuhun linnustoon. Hankkeen myötä Hanhikiven aluekokonaisuus muuttuisi suurelta osin rakennetuksi teollisuusalueeksi, mikä pirstoisi ekologisia yhteyksiä ja alentaisi alueen linnustollista merkittävyyttä yhtenäisenä kokonaisuutena (Pöyry 2008). Lintujen muuttoreittiin nähden poikkisuuntaiset, alueen matalan puuston yläpuolelle sijoittuvat voimajohdot aiheuttavat törmäysriskin. Tämä vaikuttaa mahdollisesti myös läheisen Natura-alueen (Parhalahdi-Syölätinlahti ja Heinikarinalampi) arvoon linnustollisesti merkittävänä alueena.

Ydinvoimamaakuntakaava on rostiriidassa Hanhikiven alueen linnustollisten arvojen kanssa ja heikentäisi lintualueiden merkitystä ja alueen pesimä- ja muutonaikaisen linnuston säilymistä ja elinympäristöä.

Uhanalaiset putkilokasvilajit

Hanhikiven alueella esiintyy viisi uhanalaista kasvilajia: perämerenmaruna (*Artemisia campestris* ssp. *bottnica*), ahonoidanlukko (*Bothrycium multifidum*), nelilehtivesikuusi (*Hippuris tetraphyla*), otalehtivita (*Potamogeton friesii*) ja ruijanesikko (*Primula nutans* var. *jokelae*). Osa uhanalaisista kasveista on luokiteltu luonnonsuojelulain (1996/1096) 47 §:n nojalla erityisesti suojeltaviksi, jolloin lajien säilymiselle tärkeää esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Hanhikiven alueella esiintyy yksi tällainen kasvilaji, perämerenmaruna. Osa lajeista on luonnonsuojelulain 42 §:n nojalla rahoitettuja. Lajin rauhoitus kieltää kasvin tai sen osien poimimisen tai hävittämisen. Hanhikiven uhanalaisista kasvilajeista rauhoitettuja on kolme: perämerenmaruna, nelilehtivesikuusi ja ruijanesikko. Suomen kansainvälisiä erityisvastuulajeja puolestaan ovat lajit, joiden säilymisessä Suomella voidaan katsoa olevan merkittävä kansainvälinen vastuu. Hanhikiven uhanalaisista kasvilajeista neljä on kansainvälisiä vastuulajeja: perämerenmaruna, ahonoidanlukko, nelilehtivesikuusi ja ruijanesikko.

EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajit ovat EU:n tärkeinä pitämiä kasvilajeja. Liitteen II lajien suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita, liitteen IV lajit edellyttävät tiukkaa suojelua, mikä kasvilajien kohdalla tarkoittaa, että lajien esiintymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Luontodirektiivin liitteen IV lajeja Hanhikiven alueella esiintyy kolme: perämerenmaruna, nelilehtivesikuusi ja ruijanesikko.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa Hanhikiven alueen keskeinen osa on rajattu merkinnällä ”Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue”, joka sisältää luontodirektiivin liitteen II/IV nojalla rauhoitettujen kasvilajien esiintymisalueita. Ydinvoimamaakuntakaavaehdotuksessa ei kuitenkaan ole selkeästi selostettu, kuinka direktiivilajien esiintymisalueiden säilyminen olisi ydinvoimalan, sataman sekä tie- ja sähkölinjauksien rakentamisalueilla turvattavissa. Kaavaehdotuksessa sen sijaan mainitaan, että ydinvoimalan lauhdevesien lämpökuorma voisi lisätä rantaniittyjen umpeenkasvua ja haitata uhanalaisten lajien säilymistä. Merentutkimuslaitoksen v. 2007

Olkiluodon alueella suorittamien tutkimusten mukaan on selvästi havaittavissa, että ydinvoimaloiden lämpimät lauhdevedet aiheuttavat ajoittain voimakkaita sinileväesiintymiä ja siten rehevöittävät vesiä. Tämä vaikuttaisi tuhoisasti nelilehtivesikuusen sekä myös ruijanesikon esiintymiseen, sillä rehevöittävät vedet nousevat tuulten ja ilmanpaineiden vaikutuksesta matalille rannoille, ruijanesikon kasvupaikoille. Valmisteilla olevan ydinvoimamaakuntakaavan voidaan siis sanoa vaarantavan alueen monimuotoisuutta ja uhanalaisten kasvilajien esiintymien säilyvyyttä.

Ahonoidanlukkanen Hanhikivenniemellä. Elo-syyskuussa 2009 havaittiin lajin pääkasvupaikalta kaivetun suurimmat kasvit pois, jäljellä oli vain kuoppia. Lajia tavattiin kuitenkin sivummalla ja yksi uusi esiintymäkin löytyi (Vuokko Moisala, Jari Särkkä).

Luonnonsuojelualueet, luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset luontotyypit ja metsälain 10 §:n mukaiset luontotyypit sekä geologisesti merkittävä kallioalue

Hanhikiven niemen alueella on useita luonnonsuojelulain (1996/1096) 29 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppejä; merenrantaniittyjä ja dyynialue. Hanhikiven alueen lähiseudun merenrantaniityistä kolme on myös maakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemakohteita (Takaranta, Juholanrannan niitty ja Maunuksen rantaniitty). Luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisiin luontotyyppihin kuuluvia luonnontilaisia tai luontaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Laaditun kaavaehdotuksen mukainen ydinvoimalaitosalueen rakentaminen vaikuttaisi kuitenkin useisiin laitosalueen välittömään läheisyyteen tai lauhdevesien lämpö- ja rehevöittämisvaikutuksen tai satama-alueen ruoppausvaikutuksen piiriin kuuluviin luonnonsuojelulain mukaisiin, suojeltuihin luontotyyppihin niiden säilymistä heikentävästi.

Merkittävin suojeltuihin luontotyyppihin ja Hanhikiven suojelualueisiin liittyvä haittavaikutus olisi luonnonkokonaisuuden pirstoutuminen, jonka seurauksena suojelualueiden ja suojeltavien luontotyyppien väliset ekologiset yhteydet heikkenisivät.

Hanhikiven alueella sijaitsee myös muutamia metsälain (1996/1093) 10 §:n mukaisia, metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä, mm. pienialaisia,

luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia kallioita, kivikoita ja louhikoita sekä pienten lampien ympäristöjä, joiden säilyvyyden vaarantuminen heikentää osaltaan alueen ekologista monimuotoisuutta.

Kalliopohjainen ja osin moreenin peittämä Hanhikivenniemi on luokiteltu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi. Hanhikiven alue on geologisesti hyvin merkittävä ja maisemallisesti merkittävä (Husa ym. 2001. Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Pohjanmaalla. Alueelliset ympäristöjulkaisut 203. Suomen ympäristökeskus. Helsinki). Kaavaehdotuksen mukainen ydinvoimala-alue sijoittuisi valtakunnallisesti arvokkaan kallioalueen keskeiselle osalle, jolloin valtakunnallisesti ja geologisesti merkittäväksi todetun kallioalueen luonto- ja maisema-arvot suurelta osin häviäisivät.

4.4.1 Vaikutukset Natura-alueisiin

Natura-arvioinnin johtopäätöksen mukaisesti kaavaehdotus on laadittu olettaen, ettei sen toteutuminen aiheuttaisi ydinvoimala-alueen läheisille Natura-alueille (Parhalahdi-Syölätinlahti-Heinikarinlampi) ”merkittäviä heikentäviä vaikutuksia”. Olennaisena vaikutusmahdollisuutena mainitaan kuitenkin Natura-alueella pesivien tai sen kautta muuttavien lintujen törmäysriski voimajohtolinjoihin. Kaavaehdotuksen mukaisen ydinvoimalahankkeen ei voida katsoa edistävän Natura-alueiden suojelun perusteena olevien luontoarvojen säilymistä tai Natura-alueiden ja Hanhikivenniemen muiden luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien aluekokonaisuuksien välisten ekologisten yhteyksien säilymistä, mitkä voidaan katsoa aiheutuviksi haittavaikutuksiksi.

4.5 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, alue-, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

Hankkeella voidaan arvioida olevan myös kielteisiä vaikutuksia em. kohtiin. Voimajohtot rajoittavat maankäyttöä ja aiheuttavat suuria muutoksia pitkällä matkalla. Osalla metsänomistajista voimajohtot vievät suurimman osan pienistä metsäpalasista tai jopa kokonaan. Huolimatta voimajohtojen pirstomista metsistä, uusjaossa syntyneet kustannukset jäävät edelleen metsänomistajien maksettaviksi.

Hanke muovaa Raahen lähialuetta yhä enemmän teollisuuspaikaksi ja aiheuttaa siten muutoksia yhdyskuntarakenteessa. Väestömäärän myönteinen kehitys on riippuvainen aina vain uusista hankkeista, kuten Eurajoella ja Loviisassa on tapahtunut. Perinteisesti ihmisten oma toimeliaisuus ja yrittäjyys vähenevät suurten tehtaiden läheisyydessä. Sosiaaliset ongelmat myös lisääntyvät. Ydinvoimapaikkakunnilla on huono imago, lähikylät ovat taantuneet.

Ydinvoimarakentaminen hidastaa uusiutuvien energiamuotojen kehittämistä ja käyttöönottoa. Olkiluoto 3 on ollut pettymys monella tapaa. Rakentamispäätöksiä tehtäessä laaditut ennusteet ja annetut lupaukset eivät ole toteutuneet. Eräiden laskelmien mukaan Olkiluotoon on jo kulutettu niin paljon rahaa, että olisi tullut halvemmaksi tuottaa voimalan lupaama energiamäärä uusiutuvilla energiamuodoilla ja ne olisivat jo käytössä.

Viimeaikaiset muutokset sähkömarkkinoilla todistavat, että sähkön kulutuksen ja hinnan ennustaminen on hankalaa. Arviot viittaavat kuitenkin siihen, että sähkönkulutuksen kasvu tulee taittumaan, eikä hinta lähene Keski-Euroopan hintatasoa, kun markkinat yhdentyvät. Monien yhtäaikaisten

Ydinvoimahankkeiden tavoitteena on selvästi sähköntuotanto vientiin, mikä ei ole hallituksen ja eduskunnan hyväksymän energiastrategian mukaista.

4.6 Vaikutukset kyläkuvaan, maisemaan, kulttuuriperintään ja rakennettuun ympäristöön

Ydinvoimamaakuntakaavan toteutuessa Parhalahden ja Piehingin kylät todennäköisesti taantuvat lapsiperheiden muuttaessa turvallisemmille ja viihtyisämmille seuduille. Hanhikivenniemen kulttuurikohteet osin häviävät ja esim. Hanhikiven merkitys heikkenee ydinvoimalaympäristössä. Vaikuttaa suorastaan irvokkaalta ajatella historiallisen 6 m korkean muistomerkin asemaa 60 m korkean ydinvoimalan kupeessa.

Parhalahden arvokas Kalaranta taantuisi, koska pääsy merelle vaikeutuisi ja ydinvoimalan lauhdevesien ja jäähdytysvedenoton vaikutukset kalastettaviin kalalajeihin voisivat olla varsin negatiivisia. Myöskään maisemallisiin tekijöihin ja virkistyskäyttöön perustuva merellä liikkuminen vähenisi, sillä maisemaa hallitsisi joko valtaisa työmaa tai korkeuksiin kohoava ydinvoimala. Talviaikainen liikkuminen meren jäällä kävisi mahdottomaksi sula-alueen laajuuden vuoksi.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntasuunnitelmassa 2020 painotetaan, että maakunnan ominaispiirteiden arvostus, luonnon- ja kulttuuriperinnön hoito sekä luonnonvarojen kestävä käyttö luovat edellytykset viihtyisälle ja turvalliselle elinympäristölle ja maakunnan elinvoimaisuudelle. Ympäristötietoisuuden korostuminen ja laatu ympäristö ovat ekologisen näkökulman kiteytyksiä. Ekologista kestävyyttä turvataan kehittämisen painopistevalinnoilla, resurssien harkitulla käytöllä sekä toimintojen mitoituksella, huomattava osa tästä ratkaistaan maakuntakaavassa. Ympäristöhoito on merkittävässä asemassa kestäväälle kehitykselle, sillä se koskee sekä luonnon- että kulttuuriympäristöä sekä tukee alueiden työllisyyttä sekä ympäristöosaamisen kehittymistä. Ympäristönhoidon tarpeet kohdennetaan maakuntakaavassa. (Pohjois-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2020).

4.7 Vaikutukset muihin hankkeisiin ja yhteisvaikutukset

Pyhäjoelle sijoitettava ydinvoimalaitos on ristiriidassa Pyhäsalmen kaivokseen vireillä olevan kansainvälisen maaneutriinon tutkimuskeskushankkeen kanssa. LAGUNA-hankkeen toimijat (Oulun Eteläisen instituutti) ovat laatimassa selvitystä, jossa ydinvoimalan vaikutuksia ja vaikutusten minimointia sekä mahdollisuuksia molempien hankkeiden toteuttamiseen arvioidaan systemaattisesti. Alustavien arvioiden mukaan Pyhäjoelle suunniteltu ydinvoimala estäisi nimenomaan maaneutriinon tutkimuksen.

Ydinvoimalasta ja maasta tulevat matalaenergiset neutriinot ovat samankaltaisia, joten niiden keskinäinen erottelu on vaikeaa. Nyt Cupp-projekti selvittelee, miten ongelma saadaan hoidettua niin, etteivät ydinvoimalan neutriinot sotke maaneutriinon tutkimista. "Geoneutriinon kannalta ydinvoimalan vaikutus voi olla merkittävä".

Eurooppalaisessa Laguna-ryhmässä pohditaan kolmea ilmaisintekniikkaa, Lenaa, Glaciera ja Memphystä, joista ainoastaan Lena pystyy poimimaan myös maaneutriinoja. Pyhäjärvi on ainoa, joka soveltuu kaikkien kolmen tekniikan sijoituspaikaksi.

Ajankohtaisia Perämerelle suunniteltuja merituulipuistohankkeita on lukuisia. YVA on meneillään tai alkamassa Haukiputaan, Iin sekä Raahen ja Pyhäjoen edustalla. Rajakiiri Oy suunnittelee Raahen ja Pyhäjoen edustalle 300-500 MW:n tuulivoimalaitosta. Tuulivoiman rakentaminen lisääntyä lähitulevaisuudessa, joten tuulivoima on otettava huomioon niin voimansiirtokapasiteetin tarvisijana kuin myös osana energiatuotantorakennetta. Tuulivoimahankkeet ovat maakuntakaavan ja Pohjois-Pohjanmaan energiastrategian mukaisia, ydinvoimala ei.

4.8 Vaikutusten merkittävyys

Ydinvoimamaakuntakaavan tärkeimmät vaikutukset ja niiden kohdentuminen on kaavaehdotuksessa koottu taulukkoon sivulla 36. Taulukossa ”Uusien voimajohtokäytävien vaikutus maisemaan ja luontoon” on alueelliselta merkittävyydeltään arvioitu paikalliseksi. Huomioiden voimajohtolinjojen ulottuvuus useiden kymmenien kilometrien etäisyydelle itse voimalaitosalueesta, tulisi vaikutuksen alueelliseksi merkittävyydeksi asettaa paikallinen-seudullinen ulottuvuus.

Myöskin vaikutus liikenteen kasvuun tulee merkitä paikalliseksi-seudulliseksi, sillä toteutuessaan ydinvoimalaitos, varsinkin rakentamisaikana todennäköisesti lisäisi liikennettä laajemmalla alueella kuin paikallisesti.

Taulukossa on yhtenä vaikutuksena mainittu ”maankäytön kehittämisedellytysten parantaminen”, mutta jätetty mainitsematta päinvastainen paikallinen-seudullinen vaikutus: maankäytön kehittämisedellytysten heikentyminen, mikä koskee esim. Hanhikiven alueen virkistys- ja luontomatkaileukäytön kehittämistä.

Ydinvoimalaitoksen mahdollistavan kaavan vaikutukseksi esitetään myös energiantuotannon hiilipäästöjen vähentyminen, mikä tulee kaavaselostuksesta ja taulukosta s. 36 virheellisenä poistaa. Fennovoiman ydinvoimalaitoshanke ei ole suoraan sidoksissa poliittisiin päätöksiin korvata korkeita CO²-päästöjä aiheuttavia energiantuotantolaitoksia muulla, ilmastoystävällisemmällä energiantuotannolla, eikä Fennovoiman hanke, ei myöskään ydinvoimamaakuntakaava vähennä energiantuotannon hiilidioksidipäästöjä.

Sosiaalisia vaikutuksia s. 36 taulukossa ei ole riittävästi nostettu esiin, vaikka ydinvoimalahankkeella, kuten myös sen mahdollistavalla maakuntakaavalla voidaan perustellusti todeta olevan merkittäviä paikallisia, jopa seudullisia sosiaalisia haittavaikutuksia

5. TYÖN KULKU, OSALLISTUMIS- JA VUOROVAIKUTUSMENETTELYT, HALLINNOLLINEN KÄSITTELY

5.1 Ydinvoimalaitoksen kaavoitus ja ydinenergialain mukaiset päätökset

Virhe (s.36): Päätöksen (PAP) jälkeen ydinvoimalaitoksen toteuttajayhtiö valitsee laitosalueen ja hakee ydinenergialain mukaista rakentamislupaa. Kaavoitustyössä perusoletuksena ei voi olla, että Fennovoima saa PAP-luvan, sen myötä hakee rakennuslupaa ja valitsee vapaasti laitosalueen. Kaavoitusta ei voida viedä päätökseen, eikä rakentamislupaa antaa, koska Fennovoima Oy:llä ei ole tarvittavia maa-alueita hallinnassaan Pyhäjoen Hanhikivessä. Ydinvoimayhtiö on ilmoittanut hankkivansa maa-alueita vain vapaaehtoisin kaupoin. Toukokuun 5. pv 2009 kovasta painostuksesta huolimatta Parhalahden osakaskunta hylkäsi ylivoimaisella äänienemmistöllä Fennovoiman maanvuokra- ja myyntisopimusesityksen, jolla Fennovoiman oli määrä saada haltuunsa tarvittavat maa- ja vesialueet. Maanrakennuslain mukaista lunastusoikeutta ei voida myöntää yksityiselle yritykselle, eikä silloin, kun tarkoitus (so. energian tuottaminen) voida muutoin toteuttaa.

5.2.2 Maakuntakaava

Virhe (s. 38): maakuntakaavan valmisteluaineistoa ei ole esitelty Raahessa. Maakuntakaavan aikataulussa on huomioitava Natura-arviolle varattu 6 kk:n lausuntoaika.

5.4 Maakuntakaavan ohjausryhmä

Maakuntakaavan ohjausryhmään olisi ollut syytä ottaa mukaan myös muutama ydinvoimakriittinen asiantuntija. Viranomaisten lisäksi mukana on vain ydinvoimamyönteisiä luottamushenkilöitä. Näiden luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden pitäisi edustaa ohjausryhmässä paikallisasiantuntemusta. On vaarana, että asioiden tarkastelu ohjausryhmässä jää yksipuoliseksi. Pyhäjoen kunnan osalta on todettava, että samat henkilöt ovat laatineet kaavalausunnon ja toisaalta ovat mukana ohjausryhmässä tekemässä päätöksiä kaavan sisällöstä ja siitä millaisena kaava esitetään maakuntahallitukselle. Kuntalaisten oikeusturva ja vaikutusmahdollisuus asetetaan vaaraan tai ainakin kyseenalaiseksi edellä mainitulla järjestelyllä ja ohjausryhmän kokoonpanolla.

6 MAAKUNTAKAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET

6.2 Viranomaistoiminta

Pyhäjoen kunnan osalta on todettava edelleen, että kunnassa on menetelty maankäyttö- ja rakennuslain 32.2 § vastaisesti, kun on sitouduttu Fennovoiman hankkeeseen, luovutettu maa-alueet ydinvoimayhtiölle ja toimittu vasten voimaassa olevan maakuntakaavan periaatteita.

Pyhäjoen kunnan virkamiehet eivät ole toimineet asiassa virkasäännön mukaisesti puolueettomasti vaan ovat virka-asemaansa hyväksi käyttäen ajaneet ydinvoimayhtiön etua.

Pyhäjoen kunnanhallituksen lausunto maakuntakaavasta ei ollut yksimielinen. Lausuntopäätöksestä on jätetty eriävä mielipide, joka on vaadittu liitettäväksi lausuntoon.

